

Лариса СУХАРСЬКА,

аспірантка кафедри регіонального управління,

місцевого самоврядування та управління містом НАДУ

СПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ФІНАНСУВАТИ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ

Наразі проблеми інноваційного розвитку територій знаходяться у центрі уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Дослідженню цих питань присвячено праці В. Александрової, В. Гейця, С. Глазьєва, О. Голіченко, Л. Гохберга, І. Дежиної, І. Єгорова, В. Іванова, Н. Іванової, Ф. Кука, О. Лапко, Б.А. Лундвалла, Б. Маліцького, О. Поповича, М. Портера, В. Семиноженка, В. Соловійова, Л. Федулової, К. Фрімена, А. Чухна, Ю.Яковця та інших. І це не випадково, адже інновації виступають одним із основних факторів, що забезпечують довгостроковий добробут населення країни. Свідченням цього є частка технологічних інновацій в обсязі ВВП економічно розвинутих країн, яка досягає 70 - 90% [4, с. 7 - 24]. В Україні ж зростання ВВП за рахунок введення нових технологій оцінюється всього у 0,7% [3, с. 40]. Високотехнологічна продукція складає лише 2,8% від усього обсягу українського промислового експорту [2, с. 63]. У таких умовах потрібна збалансована, системна і послідовна політика держави для забезпечення сприятливих умов інноваційно-технологічного розвитку територій, насамперед міських, які вже мають певний інноваційний потенціал.

Науково-технічна та інноваційна політика, що проводиться органами місцевого самоврядування може бути представлена комплексом заходів, що стимулюють інноваційну діяльність і сприяють зростанню валового регіонального продукту, зайнятості і підвищенню доходів населення, раціональному використанню ресурсів, виробництву необхідних території продуктів (робіт, послуг), забезпеченню нормальної екологічної ситуації за допомогою запозичення, розробки і впровадження інноваційних технологій в усіх сферах функціонування міста та регіону.

Підставами для участі органів місцевого самоврядування в управлінні інноваційним розвитком є такі:

1. Загальнодержавні нормативно-правові акти, які визначають компетенції місцевих органів влади у сфері інноваційної діяльності.
2. Регіональні та міські програми інноваційного розвитку територій.
3. Наявність у місцевих бюджетах коштів, що надає можливість участі органів місцевого самоврядування в інноваційному розвитку відповідних територій.

Питання фінансування економічного, у тому числі інноваційного розвитку є одним із найбільш проблемних для регіонів і міст. Згідно зі статтею 7 Закону України «Про інноваційну діяльність» Верховна Рада АР Крим, обласні і районні ради затверджують регіональні інноваційні програми та визначають кошти відповідних бюджетів для фінансової підтримки таких програм. Міські ради затверджують місцеві інноваційні програми та в межах

коштів бюджету розвитку визначають кошти місцевих бюджетів для їх фінансової підтримки.

Проте Бюджетним кодексом України (БКУ) [1] не передбачено в місцевих бюджетах напряму витрат на фінансування інноваційної діяльності, що не забезпечує обов'язкового виділення коштів на такі цілі. Бюджет розвитку місцевих бюджетів (ст. 71), за рахунок коштів якого має фінансуватися інноваційна діяльність на регіональному (місцевому) рівні, спрямовується на різні цілі, не пов'язані з інноваціями, в першу чергу, – на капітальні видатки, погашення місцевого боргу, розроблення містобудівної документації тощо (ст. 71). Це вимагає перегляду напрямів витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів і закріплення у ньому джерела коштів на фінансування регіональних і місцевих інноваційних програм. Таким джерелом може бути певний відсоток з надходжень від податку на прибуток підприємств.

Щодо реальної спроможності органів місцевого самоврядування фінансувати заходи з інноваційного розвитку територій, то на сьогодні ситуація досить складна. На сьогодні переважна більшість регіонів позбавлена власних коштів для фінансування інновацій. Вирішення вказаної проблеми це надання державою більших можливостей реалізації регіонального самоврядування, посилення фіскальних повноважень регіонального управління, залучення зовнішніх фінансових джерел. Гранти, позики, акціонерний капітал і непряма підтримка становлять базові елементи регіонального фінансового ланцюжка вартості.

Необхідно зазначити, що на сучасному етапі розвитку країни, який характеризується економічною та політичною нестабільністю, органи місцевого самоврядування стикаються з такими проблемами інноваційного розвитку:

- надмірний ступінь централізації бюджетних коштів;
- відсутність необхідної фінансової бази, що могла б забезпечити виконання органами місцевого самоврядування делегованих і власних повноважень;
- відсутність дієвих стимулів для місцевих органів влади до збільшення обсягу доходів місцевих бюджетів;
- недостатнє використання податкового потенціалу;
- відсутність уніфікованих критеріїв надання суспільних послуг та загальноприйнятих критеріїв їх оцінки.

Доцільним є створення єдиного реєстру інвестиційних та інноваційних проектів з метою застосування прямих і непрямих заходів державної підтримки стимулювання регіонального розвитку. Активізація інвестиційно-інноваційних процесів в регіоні повинна забезпечуватися: об'єднанням зусиль органів державної влади на місцях, підприємств та установ; створенням системи координації взаємодії органів державної влади, підприємств, установ, банків, консалтингових та інформаційних фірм для залучення інвестицій; наданням інформації вітчизняним та іноземним інвесторам про потенційні можливості підприємств, організацій та установ області; раціональним використанням інвестиційних і кредитних ресурсів; підвищенням конкурентоспроможності підприємств регіону та їх продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках;

розробкою регіональних інвестиційних та інноваційних програм, проектів, пропозицій для залучення інвестицій на технічне переобладнання підприємств машинобудування з метою випуску продукції кінцевого циклу; освоєнням нових технологій і стабілізацією роботи підприємств регіону; підвищенням привабливості для інвесторів великих підприємств регіону; розвитком малого та середнього бізнесу, сприянням створенню інноваційних підприємств.

Отже, на сьогодні інновації виступають одним із основних факторів, що забезпечують довгостроковий добробут населення країни, але переважна більшість регіонів позбавлена власних коштів для фінансування інновацій. Вирішення проблеми це надання державою більших можливостей реалізації регіонального самоврядування, посилення фіскальних повноважень регіонального управління, залучення зовнішніх фінансових джерел.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: за станом на 11.08.2013 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.12>.
2. Інновації в Україні: пропозиції до політичних заходів: ред. від 09.2011 р.: матеріали Проекту ЄС „Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні” / Представництво ЄС в Україні. - К. : Фенікс, 2011. - 76 с.
3. Національна стратегія розвитку „Україна-2015” [Електронний ресурс]. -Режим доступу : [http://www.semynozhenko.net/content/ files/Ukraine-2015%20big.pdf](http://www.semynozhenko.net/content/files/Ukraine-2015%20big.pdf).
4. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : в 3 т. / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, акад. НАН України В. П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б. Є. Кваснюка. - К. : Фенікс, 2007. - Т. 2: Інноваційно-технологічний розвиток економіки. - 2007. - 562 с.